

לזרוח באור יקרות בתוך גְבִיעֵי הזהוב

שישה שירים מתקופת שושלת טאנג

מסינית: חן היינברך

שושלת טאנג היא שושלת קיסרית סינית, ששלטה בסין במשך 289 שנים, משנת 618 ועד שנת 907 לספירה. השושלת נוסדה על ידי משפחת לי, אשר צברה כוח במהלך שושלת סווי שקדמה לה. בתקופת השושלת שלטו 21 קיסרים. רצף שלטונה של השושלת נקטע למשך 15 שנה על ידי הקיסרית וו דזה טיאן, אשר הקימה שושלת משלה, בשם שושלת ג'ואו, אך השלטון נלקח ממנה והושב למשפחת לי.

תקופת שלטונה הראשונה של השושלת, עד לשנת 755 ותחילת מרד אן לושאן שסימן את תחילת הידרדרות השושלת, נחשבת לתקופת שגשוג תרבותי וכלכלי. בשיאה, שטח השושלת חלש על חלקים ממרכז אסיה ומדרום מזרח אסיה, וגודל האוכלוסייה של השושלת עמד על כ־80 מיליון איש. בירתה המערבית של שושלת טאנג הייתה צ'אנג־אן (ש'יאן של היום), שהייתה העיר המאוכלסת ביותר בעולם באותה התקופה. צ'אנג אן הייתה עיר בירה קוסמופוליטית והיוותה נקודה חשובה בדרך המשי. הבירה המזרחית הייתה העיר לואו יאנג, המוזכרת בכמה מהשירים.

השושלת מיסדה את השירות הציבורי שהקבלה אליו התבססה על מבחנים מקיפים, ותחת שלטונה התפתחו מאוד הדפוס, החקלאות, האמנות והמסחר. בנוסף לכך, במהלך תקופה זו הבודיזם התפשט והתמסד יחד עם דתות נוספות. תקופת שושלת טאנג נחשבת לתור הזהב של השירה הסינית, ובאוסף שירת טאנג השלם נכללים כחמישים אלף שירים מאת 2,200 משוררים ומשוררות.

סונג ג'ה וון, 660-712 לספירה, משורר ופקיד מתקופת טאנג המוקדמת, שפעל בזמן תקופת שלטונה של הקיסרית וו דזה טיאן. הוא נחשב לאחד מהמשוררים שתרמו לפיתוח סגנונות שירה חדשים, אשר הפכו אחר כך למאפיינים הבולטים ביותר של שירת טאנג. ואנג צ'אנג לינג, 698-765 לספירה, משורר משיא תקופת טאנג, ופקיד בעל משרות בכירות בשירות הפקידותי של השושלת. הוא נולד למשפחה ממעמד נמוך באזור טאי יואן שבצפון סין. לאחר שעבר את הבחינות הקיסריות הוא עבד במשרות בשלטון המרכזי והן בפרובינציות. הוא מת בדרך חזרה לביתו שבצפון במהלך מרד אן לושאן. שירתו נודעת בעיקר בזכות תיאורי קרבות, תיאורי אזורי הסֶפֶר בדרום מערב סין ושירי הלל ללוחמים.

נכתב בליל חורף כמתנה לסיימה צ'אנג ג'ן

בְּנֶהָר יֵשׁ קָרָת, וּבְהָר יֵשׁ שְׁלֵג.
הַדִּלְתַּת חֲסוּמָה, וְהַהֲלֵךְ נְעֵלָם.
לְבִדֵי אֲנִי יוֹשֵׁב בְּמַרְכּוּז הַהָר, בֵּין אֶרֶץ וְיָרַח.
אֶהוּבִי, הָאִישׁ הַיָּפֶה, לַפְעָמִים זֶה יוֹתֵר מְדִי וּלְפְעָמִים מְעַט מְדִי.
הַיָּרַח בּוֹהֵק וּמִשְׁתַּקֵּף בְּהִיר בְּתוֹךְ הַבְּרֻכָה,
הָאֶרֶץ יָרֵק וּמִיֵּלֵל בְּמַרְחָק בְּרוּחַ הָעֵזָה.
עַל הַרְגֵשׁ הַזֶּה אֵי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר לְסִתָּם אֲנָשִׁים,
כְּשֵׁאתָה אוֹהֵב אֶתָּה לֹא רוֹאֶה שְׁלִצְעַר אֵין קִץ.

ג'אנג יואה**

פרידה מ'אנג גואנג טינג

בְּלוֹאוּ יָאֲנֵג גְּרָנוּ בְּאוֹתָהּ הַסְּמִטָּה. בְּבִקְרָה הַיִּיתִי בָּא עֲצֵל לְחַפֵּשׂ אוֹתָךְ.
בְּיַחַד, כִּכָּה סִתָּם, הַיִּינוּ הוֹלְכִים לְטִיֵּל בְּנֶהָרוֹת וּבְאֲגָמִים.
אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים מְלוֹת פְּרִידָה אֲרֻכּוֹת וְעֲצוּבוֹת.
עֲנֵן בְּהִיר מְסַמָּא אֶת עֵינֵינוּ, הַיָּרַח בֵּינָם מִתְנַוֵּד כְּסִירָה בְּדַרְכָּה.
לְאֵהָב בְּלִי אֶפְשָׁרוֹת לְהַתְרָאוֹת – זֶה גוֹרֵם לִי לְהֶאֱנַח וּלְהִרְהֵר בְּשָׁנִים הַמִּתְנַדְּפוֹת
כְּנִיחוּחַ עֵז.

* סונג ג'ה וון, 660-712 לספירה, הוא משורר ופקיד מתקופת טאנג המוקדמת. אף שפעל בתקופת שלטונה של הקיסרית וו דוה טיאן, הוא נחשב לאחד המשוררים שתרמו לפיתוח סיגנונות שירה חדשים, שהפכו אחר כך למאפיינים הבולטים ביותר של שירת טאנג.

** ג'אנג יואה, 633-730 לספירה, פקיד בכיר ומשורר מתקופת שושלת טאנג המוקדמת. הוא היה יועץ לשני קיסרים בתקופת טאנג וכן לקיסרית וו דוה טיאן. נוסף על כך הוא היה משורר מוערך שנחשב לאחד משני המשוררים הגדולים של תקופת קאיי'ואן (713-741).

שני שירי פרידה משין ג'יאן במגדל ההיבסקוס

1.

גשם החרף חובר לנהר, בלילה נכנס למדינת וו.
עם אור הבקר נפרד מחבר ונשאר בודד בהר צ'ו.
אם בלואו יאנג ישאלו עלי חברים וקרובים, תשיב:
לבי כפסת קרח בקנקן ג'ייד.

2.

מדרום לחומת דאן יאנג, הים קודר בסתיו.
מצפון לחומת דאן יאנג, העננים סמיכים במדינת צ'ו.
במגדל הגבוה אני נפרד ממך, ואיני יכול להנות משתייה לשכרה.
בודד, מי הנהר קרירים ולבי כמאור הירח.

יו שואן ג'י**

שיר תואם לשירו של לי יינג "חוזר מדיג ביום קיץ"

אף על פי שאנו גרים באותה הסמטה, לא נפגשו דרכינו אף לא פעם אחת השנה.
די במלותיה הצלולות לשכנע את חברתך הותיקה לקטף ענף חדש של קציעה ריחנית.
טבע הדאו עולה על זה של הקרח והשלג, לב ההבנה מלגלג על משי וקטיפה.
עקבותי נוסקות למעלות שחקים, שם אין שבילים החוצים גלי ערפלים.

* ואנג צ'אנג לינג, 698-765, משורר מרכזי בשיא תקופת טאנג ופקיד בעל משרות בכירות בשירות הפקידותי של השושלת. הוא נולד למשפחה ממעמד נמוך באזור טאי יואן שבצפון סין. לאחר שעבר את הבחינות הקיסריות הוא עבד במשרות בשלטון המרכזי והן בפרובינציות. הוא מת בדרך חזרה לביתו שבצפון במהלך מרד אן לושאן. שירתו נודעת בעיקר בזכות תיאורי קרבות, תיאור אזורי הספר בדרום מערב סין ושירי הלל ללוחמים.

** יו שואן ג'י, 840-868. משוררת קורטיונה מתקופת שושלת טאנג המאוחרת. מעט מאוד ידוע על חייה הקצרים. היא נולדה וגדלה בבירה צ'אנג אן ונישאה בגיל צעיר כאישה שנייה לפקיד מלומד. לאחר שלוש שנים גורשה בידי אשתו הראשית והפכה לקורטיונה ובת לוויה של כמה משוררים מוכרים מהתקופה. היא הפכה לנוירה ושירתה הושפעה מהדת הדאואיסטית. הוצאה להורג בגיל 28 לאחר שהואשמה ברצח המשרתת שלה.

אוחז בגביע השיכר ושואל את הירח

בְּשָׁמַיִם הַבְּהִירִים יֵשׁ יָרַח.
 אֲנִי עוֹצֵר וּמְרִים אֶת גְּבִיעַ הַשֶּׁכֶר שְׁלִי וְשׂוֹאֵל,
 כִּמָּה זְמַן אֶתָּה כָּבֵר שָׁם?
 אֲנָשִׁים רוֹדְפִים אַחַר אוֹרֶךְ אָבֶל לֹא יְכוּלִים לְהַשְׁיֵגוּ,
 אַךְ בְּכָל זֹאת, יֵשׁ בֵּינֵינוּ יְחֻסִים הֶדְדִּים.
 זֶהְרֶךְ כְּמֵרָאָה מְשַׁקֶּפֶת הַפּוֹנָה לְמַגְדֵּל הַשְּׁנִי,
 דֶּק יִרְקֶרֶק נִמְחָה עַד תָּם, וְנִגָּה בְּהִיר אֲזוּ נוֹבֵעַ.
 רַק בְּשַׁעַת לַיִל אֶתָּה נִגְלָה, מִמַּעַל לַיָּם מְגִיעַ,
 עִם בְּקָר אֵיךְ אֲדַע, אִם נַעֲלַמְתָּ בֵּין עֲנָנִים?
 הָאֲרֻנְבַת הַלְּבָנָה כּוֹתֶשֶׁת צְמִחֵי מְרַפָּא מְסַתֵּוּ וְעַד אָבִיב,
 צ'אֲנֵג אֶה מִתְּגוֹרֶרֶת לְבִדָּה, מִי יִהְיֶה לָּהּ לְשִׁכָּן?
 אֲנָשִׁי הָעֵת הַזֹּאת לֹא רָאוּ אֶת הַיָּרַח שֶׁל יְמֵי קֶדֶם,
 אָבֶל הַיָּרַח שֶׁל הַיּוֹם הָאֵיר עַל אֲנָשִׁי קֶדֶם.
 אֲנָשִׁי קֶדֶם וְאֲנָשִׁי הָעֵת הַזֹּאת הֵם כְּמִים זֹרְמִים,
 כָּלֵם מִתְּבוֹנְנִים בְּאוֹר הַיָּרַח בְּאוֹתָהּ הַצּוֹרָה.
 אֲנִי רַק מְקוּהָ שְׁבוּזְמָן שְׂאֲשִׁיר וְאֲשַׁתָּה,
 תֵּאָרִיךְ לְזֶרֶח בְּאוֹר יְקָרוֹת בְּתוֹךְ גְּבִיעֵי הַזֶּהָב.

* לי באי, 701-762, משורר מתקופת השיא של שושלת טאנג, הנחשב לאחד המשוררים הידועים ביותר בתולדות השירה הסינית. נולד למשפחת סוחרים באזור נידח בצפון מערב סין וגדל בסצ'ואן. רוב חייו היה נווד, אך זכה למשרה קיסרית לתקופה קצרה, ולחסדי הקיסר שו'אן דזונג. בעקבות סכסוכים בחצר הקיסרית הוא סולק מתפקידו. לאחר מכן הסתבך פוליטית במרד אן לושאן ב-755 ובעקבות זאת הוגלה, ומת זמן קצר לאחר מכן. הוא הושפע רבות מהדת הדאואיסטית ואף היה לתלמיד של אחד הזרמים שהתפתחו בתקופתו. שירתו מאופיינת בספונטניות, הומור ומרד במוסכמות.